

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕНОСТИТЕ
MACEDONIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

П Р О М Е М О Р И Ј А
НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ
И УМЕНОСТИТЕ ВО ВРСКА СО СПОРОТ ЗА ИМЕТО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

M E M O R I A L
OF THE MACEDONIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
RELATING TO THE DISPUTE ABOUT THE NAME
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

ПРОМЕМОРИЈА

Меѓународната кризна група (во натамошниот текст: МКГ), угледна и влијателна невладина организација, подготви Извештај насловен: „Името на Македонија: зошто е важен спорот и како тој да се реши“ и под бр. 122 од 10 декември 2001 година¹ го достави на ОН, на Република Грција и Република Македонија, на поширок круг меѓународни организации и тела, како и на одделни научници и политичари. Со оглед на тоа што Извештајот е прв нејзин документ во кој поопстојно се анализира овој проблем и се предлагаат правно-политички модалитети за негово решавање, Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), посветувајќи му нужно внимание, ги става на увид на јавноста следниве становишта.

I. ВОВЕД

Република Македонија влезе во втората деценија од своето осамостојување како независна и суверена држава. На тој пат таа се сретна со многу сериозни проблеми и поднесе многу жртви и страдања. Врз својот сопствен пример таа мораше да докажува ноторни вистини што имаат универзално значење за сите држави во современиот свет. Во борбата за своето историско име што Република Македонија ја води подолго од една деценија, се соочи и со политичкиот апсурд – она што за сите модерни држави е право и правило во процесот на нивното осамостојување, тоа за неа да не важи и таа да се третира како исклучок. Во тоа е имено сета апсурдност на барањето таа да го смени името на својата самостојна и суверена држава.

Врз македонскиот народ во историјата, а тоа, повеќе или помалку, трае и сè до денес, вршени се невидена репресија, национална асимилација, дискриминација, етничко чистење и преселби на населението. Носејќи го во себе и во своето историско паметење тоа трагично чувство во сиот свој опстој – од познатите македонски востанија во 1876, 1878–1879 и 1903 година и особено по конституирањето на својата држава на Првото заседание на АСНОМ во 1944 и потоа во сите нејзини уставни сè до последниот од 1991 година, не е воопшто

¹ International Crisis Group, Balkans Report No 122, 10 December 2001, Macedonia's Name: Why the Dispute Matters and how to Resolve it, Skopje/Brussels (во натамошниот текст: ICG, Balkans Report No 122), p. I–III и 1–24.

случајно што *меѓунационалната рамноправност е нивен темелен и стожерен принцип*. Токму затоа Република Македонија се уважуваше како успешна државна парадигма на Балканот, па и во Европа, за рамноправноста на сите националности што живеат во неа.

Извештајот на МКГ „Името на Македонија: зошто е важен спорот и како тој да се реши“ во споредба со нејзините претходни извештаи се карактеризира со поголема широчина во опфатот на проблематиката врзана за Република Македонија и со повисок степен на меѓународно-правна и историска основаност за македонското национално прашање, за државноста на Република Македонија и за спорот околу нејзиното историско и уставно име. Извештајот укажува на комплексноста на погледите и проекциите за иднината на Република Македонија и на сериозните последици за мирот и безбедноста на Балканот и пошироко во регионот доколку не се надмине кризата на македонскиот идентитет предизвикана со Охридскиот рамковен договор и уставните промени.² МКГ истовремено смета дека Охридскиот рамковен договор со неговите основни недостатоци го поткопал македонското чувство на безбедност, драматично ја зголемил македонската криза на идентитетот и предизвикал сомнеж кај Македонците во добрите намери на меѓународната заедница.

Извештајот на МКГ настојува објективно да ја прикаже општата национална и политичка состојба во Република Македонија по Охридскиот рамковен договор и се обидува да даде предлози што ги смета поволни за излез од постојната криза.³

И покрај повеќе недоследности и непринципиелности Извештајот на МКГ заслужува внимание затоа што го актуализира клучното прашање што е од судбинско значење за македонскиот народ и македонската држава, прашањето за името на државата. Решавањето на овој долгогодишен спор, натурен од Република Грција, според Извештајот на МКГ ќе има големо и позитивно влијание врз проблемот на македонскиот идентитет.⁴ Третирајќи го овој спор како прашање на регионалната стабилност и безбедност и како прашање што ја

² Balkans Report No 122, p. III.

³ Сепак, МАНУ е крајно изненадена што оваа угледна група во презентираниот Извештај, спротивно на фактите ја спомнува МАНУ како божемен носител на идејата и планот за размена на територии и население меѓу Македонија и Албанија најавено во медиумите, иако Академијата со повеќе свои соопштенија ја демантираше и ја отфрли оваа инсинуација, а на посебен собир еднодушно и безрезервно ја осуди таквата идеја. Факт е дека во МАНУ на ниту едно нејзино официјално тело таква идеја никогаш не била ниту расправана ниту спомнувана. Поединечно мислење во никој случај не може да се смета како идеја или став на Академијата (p. 3–4).

⁴ Ibidem, p. I.

продлабочува кризата на македонскиот идентитет, МКГ нагласува дека меѓународната заедница има обврзувачка стратешка причина да го признае уставното име на Република Македонија.

Залагајќи се за прифаќање на историското и уставното име на Македонија, МКГ децидно укажува дека барањата на Грција за промена на името на Република Македонија од меѓународна правна гледна точка се невалидни, односно дека грчкото барање за промена на името нема никаква поддршка во меѓународното право: „По сè изгледа дека нема основа или пак практика во меѓународното право за грчката позиција... Додека во меѓународните закони може да се најдат одделни клаузули, кои дозволуваат дискреционо право при признавањето, дури и натурање на услови пред да се даде признавање, ова право ‘не е прашање на арбитражна или политичка отстапка, туку се дава или се одбива во согласност со законските принципи’. Во случајов на Грција и Македонија таков принцип, меѓутоа, очигледно недостига“. Затоа употребата на „провизорно“ име како услов за членство во ОН претставува прекршување на член 4 од Повелбата на ОН, која, според Меѓународниот суд за правда, строго ги ограничува барањата што смеат да се натураат како услов за членство.⁵

Инсистирајќи на иницијативата меѓународната заедница да ѝ помогне на Република Македонија при признавањето на името, МКГ го нагласува гледиштето дека ако тоа вистински не биде сторено, тогаш кризата на македонскиот идентитет и натаму ќе се продлабочува со фатални последици за иднината на Република Македонија. Со своето позитивно учество во решавањето на спорот за името, меѓународната заедница дава свој сопствен придонес за натамошно засилување на довербата на Македонија кон неа. Со поддршката на уставното име на Македонија и со афирмацијата на нејзиниот идентитет ќе се засили македонското чувство на сигурност и доверба во меѓународната заедница, ќе се постигне порелаксирана политичка атмосфера и ќе се создадат услови за конструктивна соработка.⁶ Решението за спорот со името ќе помогне за зачувување на целовитоста на Република Македонија и ќе придонесува за стабилноста во регионот. Со тоа ќе се помогне во надминувањето на најголемата пречка за македонското чувство на сигурност.⁷

⁵ Ibidem, p. 16–17.

⁶ Ibidem, p. I.

⁷ Ibidem, p. 17.

МАНУ ги поддржува иницијативите на МКГ за брзо решавање на најсуштинското спорно прашање – спорот во врска со името на Република Македонија. Академијата исто така е уверена дека решавањето на ова прашање ќе придонесе за зацврстувањето на мирот и добрите соседски односи на Балканот, за афирмирање на националниот идентитет на македонскиот народ и на меѓународната положба на Република Македонија. Сето тоа ќе биде значаен импулс за развивање и натамошно продлабочување на политичките, економските и културните односи меѓу Република Македонија и Република Грција и другите соседни држави.

МАНУ ги смета за сосема основани и ги поддржува предлозите на МКГ за признавање и обезбедување на права на македонското национално малцинство во Бугарија и Албанија.⁸ Меѓутоа, за Академијата е сосема неразбирливо зошто МКГ истото не го бара и од Република Грција, каде што живее бројно македонско национално малцинство, чие постоење Република Грција не го признава.

Ценејќи ги иницијативите и предлозите на МКГ за решавање на спорот за името на Македонија и за надминување на кризата на македонскиот идентитет и давајќи им поддршка, МАНУ во оваа своја Промеморија посебно се задржува на оние недоследности и непринципиелности во Извештајот што се во спротивност со општоприфатените норми на позитивното меѓународно право и воспоставената практика во меѓународните односи.

Академијата смета дека при уредување на секое прашање за кое две страни се во спор, основен предуслов за да се постигне согласност помеѓу нив е нивниот рамноправен третман. Во таа смисла, за да се постигне согласност помеѓу Република Македонија и Република Грција, двете страни треба да бидат третирали како потполно рамноправни субјекти со правно еднаква позиција и да се одбегнуваат формулации што наведуваат на заклучоци дека едната од нив

⁸ МАНУ им дава целосна поддршка на предлозите на МКГ во врска со решавањето на статусот на македонското национално малцинство во соседните земји особено на следниве конкретни барања: „Бугарија и Србија да преземат чекори за потврда на нивното признавање на македонските симболи. Како услов за пристап во членството на НАТО, ЕУ и останатите меѓународни организации, Бугарија особено треба да демонстрира целосно откажување од каква било претензија – искажана или имплицитна – во врска со македонскиот јазик, народ или држава... Бугарија и Албанија треба да се консултираат со Високиот комесар за национални малцинства на ОБСЕ за да утврдат дали положбата на македонските малцинства во нивните земји ги задоволува европските стандарди. (Таквите прашања кои се однесуваат на Грција и на Србија треба да се разгледуваат посебно, надвор од контекстот на овој предлог). Со оглед на тоа што Албанците во Македонија добиваат значителни отстапки според Охридскиот договор, Албанија особено треба да гарантира обезбедување соодветни права за македонското малцинство таму во поглед на образованието, употребата на јазикот и претставници во локалната и централната власт, како и во полицијата“. (p. 21–22.)

(Република Грција) има привилегирана, а другата (Република Македонија) е во подредена позиција. Кон такви заклучоци несомнено наведуваат формулациите според кои Македонија со билатералниот договор „ќе направи значајни отстапки на Грција“, дека билатералниот договор „ќе вклучи македонски отстапки на грчките барања“, дека тој вклучува „отстапки за грчките поплаки“, дека самиот билатерален договор е означен како „договор за отстапки на Атина“, дека договорот ќе „се состои главно од македонски отстапки“ и дека „речиси сите отстапки направени од страна на Скопје ќе бидат унилатерални и нереципрочни“.⁹ Академијата е уверена дека билатерален договор не може да се постигне, ако едната од страните е присилена да прифати клаузули што се во корист само на другата страна. Таквиот договор не може да придонесува за создавање поволна атмосфера за меѓусебно разбирање и за трајни меѓусебни односи помеѓу Република Грција и Република Македонија.

II. СПОРНИ ПРАШАЊА ВО ВРСКА СО ИМЕТО НА ДРЖАВАТА

1. Македонија – основно име на државата

Името Македонија е милениумски старо. Во текот на својата долга историја Македонија опфаќала различно пространство и во неа живеело разнородно население. Поради нејзината централна положба на Балканот погледите на повеќе народи биле насочени кон Македонија. Во неа биле ширени различни национални пропаганди и заради неа биле водени меѓусоседски војни.

Територијата што по Берлинскиот конгрес во 1878 година била означувана со името Македонија не е истата што со ова име била опфатена во античко време. По Балканските војни со Мировниот договор во Букурешт од 10 август 1913 година таа, спротивно на принципот за националната припадност, била поделена меѓу соседните држави: Грција, Србија и Бугарија. Поделените територии и натаму биле сметани како делови на Македонија, нивното население со различни средства се борело за создавање единствена независна и суверена држава. За да се разбијат овие стремежи и името Македонија да се предаде на историски заборав, во периодот помеѓу двете светски војни, делот на Македонија што ѝ припадна на Грција официјално е именуван Северна Грција, делот што му припадна на

⁹ Ibidem, pp. II, III, 18, 19, 23.

Кралството Србија (Југославија) е нарекуван Јужна Србија и делот во Бугарија – Југозападна Бугарија.

Во Втората светска војна, како резултат на Народноослободителната борба и благодарение на своето учество на страната на антифашистичката коалиција, делот на Македонија во составот на Југославија се конституира под името Република Македонија, како држава-членка рамноправна со другите пет федерални единици (Република Босна и Херцеговина, Република Словенија, Република Србија, Република Хрватска и Република Црна Гора).

Ова име таа го носи скоро 60 години, со тоа што со Уставот од 1946 година кон него била додадена и ознаката „народна“, која со Уставот од 1974 година била заменета со „социјалистичка“, а со Уставен амандман од јуни 1991 година ознаката „социјалистичка“ е избришана и од тогаш до денес нејзиното име е *Република Македонија*.

Иако е општо правило и редовна практика државите да бидат примани за членки на ОН со името што самите си го определиле, поради отпорот од Република Грција, Република Македонија е примена со провизорно име, референца: „The Former Yugoslav Republic of Macedonia“ (скратено „FYROM“). Македонија е единствена од петте држави – членки на поранешната југословенска федерација која во ОН не е примена под нејзиното сопствено име.

И покрај ваквото решение во ОН, голем број држави уште од самиот почеток, при воспоставувањето на дипломатски односи, државата Македонија ја признаа со нејзиното сопствено име: „Република Македонија“. Бројот на овие држави постојано се зголемува и денес скоро половината од државите-членки на ОН не го прифаќаат и не го употребуваат анахроното и бесмисленото име „FYROM“. Во разни меѓународни организации и форуми и од одделни научни, политички, културни и други јавни личности е уште позачестена употребата на името *Република Македонија*.

Република Македонија е творба на вековниот историски процес и развој на националните, државните, политичките, економските, културните и духовните односи на овој дел од Балканот. Таа е дело на вековните стремежи и национално-ослободителни борби, востанија и револуции на македонскиот народ.¹⁰

¹⁰ Апсурдни се, неисториски и ѝ противречат на историската вистина тврдењата на некои автори, спомнати во Извештајот, дека Република Македонија е дело на „амбициите на Тито“, дека „Тито го сковал целосниот македонски идентитет“, дека „македонскиот идентитет во огромна мера е мајсторија на Тито“ и др. (р. 12, 15).

Расправите за оправданоста и можноста Република Македонија да го носи тоа име уште од самиот почеток беа депласирани, а денес уште повеќе. Во прилог на депласираноста на овој спор говорат и неколкуте констатации во самиот Извештај на МКГ. Имено, според него: а) за Македонците името „Македонија“ служи како единствено име и за државата и за народот; б) името на државата е неразделно поврзано со идентитетот на македонскиот народ; в) проблемот со името за Македонците не е прашање само на идентитетот, туку и на постоењето; г) Македонците немаат друга „роднинска“ или пак „матична“ држава за да го обезбеди нивниот идентитет. Суштината на овој спор денес е во судирот околу географскиот и историскиот регион познат како *Македонија*, кој се измешал со контроверзноста околу постоењето на еден народ и неговата држава.¹¹ Употребата на името *Република Македонија* не може да значи „присвојување“ или „монополизација“ на грчка сопственост, како што тоа се смета и пропагира во Грција.

2. За предлогот на МКГ за прифаќање на името *Република Македонија*

Согледувајќи ја апсурдноста од натамошното задржување и употреба на анахроното име „The Former Yugoslav Republic of Macedonia“ (FYROM) и укажувајќи на потребите и позитивните последици што напуштањето на ова име ќе ги има за Грција и Македонија, за државите во регионот и за односите во пошироката меѓународна заедница, МКГ во својот Извештај пледира за општо прифаќање (освен од Грција) на историското, односно уставното име на независната и суверена држава Македонија и предлага нејзиното име да гласи *Република Македонија*. Меѓутоа, во врска со ова име МКГ предлага посебни услови за неговото изговарање и пишување. Имено, МКГ предлага во ОН и во работните односи на неговите органи и тела името *Република Македонија* да се изговара како во македонскиот јазик, а да се пишува само со латинското писмо, т.е. да не биде преведувано на официјалните јазици што се во употреба во ОН, ниту да се пишува со писмата на овие јазици. Тоа значи дека во регистарот и во официјалните работни акти на ОН името „Република Македонија“ не би можело да биде пишувано ниту изговарано: на англиски „The Republic of Macedonia“, на француски „La République de Macédoine“, на шпански „La República de

Имињата *Македонија* и *македонски народ* се далеку постари од личноста на Тито, од т.н. „Титовски период“, или од, како што тоа некои го сврзуваат, Коминтерната.

¹¹ Ibidem, p. 15–16.

Macedonia“, ниту „Република Македонија“ на руски јазик и пишувано со кирилското писмо. Основен недостаток на овој предлог е условот името *Република Македонија* секогаш да биде пишувано само со латинското писмо.

При разгледувањето на овој услов треба да се имаат предвид следниве проблеми:

а. Во ОН, нејзините органи и институции и во меѓународните владини организации како работни јазици се користат само оние што како такви изречно се утврдени. Освен на определените официјални јазици, името на ниту една држава не се регистрира на јазикот што е во службена употреба во самата држава (доколку тој не е и официјален јазик на ОН). Според предлогот на МКГ, во овој случај македонскиот јазик би претставувал единствен исклучок. Таквото решение би претставувало преседан и отстапување од изречната норма на Повелбата на ОН.

б. Регистрација и секаква друга употреба во писмена форма на името *Република Македонија* на македонски јазик со латинското писмо се нелогични и спротивни на член 7 став 1 од Уставот на Република Македонија од 17 ноември 1991 година, затоа што според оваа уставна одредба писмената форма на македонскиот службен јазик е кирилското писмо. Латинското писмо не е писмо на македонскиот јазик.

в. Пишувањето на името Република Македонија на македонски јазик со латинско писмо, без превод на јазиците што се во службена употреба во ОН, ќе создаде особено сложени проблеми во оние држави во кои службениот јазик е со кирилско писмо. Тие ќе бидат принудени во текстовите на нивниот службен јазик пишувани со кирилско писмо името Република Македонија секогаш да го пишуваат со латинското писмо.

Проблемот е уште посложен кога се во прашање, на пр., кинескиот или арапскиот јазик.

г. Проблеми во врска со изговорот на името Македонија, напишано со латинското писмо ќе има и кога латинското писмо е во службена употреба во одделни земји. Ќе настануваат збрки и недоразбирања затоа што во овие јазици буквата „j“ различно се изговара.

Овие и уште низа други причини се во прилог на ставот за најитно напуштање на бесмисленото име „FYROM“ и при конечното регистрирање на името на Република Македонија да бидат применети оние правила и онаа

практика што важат за сите држави-членки на ОН, односно Република Македонија во овој поглед да не претставува единствен исклучок.

3. За краткото име на Република Македонија

Во документите на ОН, како и при работата во нејзините органи и тела, посебно во регистарот на нејзините членки, државите се водат со две форми на нивното име: а) *формално* или полно (Formal Name) и б) кратко име (Short Name)¹². *Формалното* име, покрај сопственото име на државата, најчесто содржи и одделни нејзини својства и карактеристики, како што се: формата на државното управување (република, кралство, кнежевство, војводство), формата на државната организација (федерација, унија или друга форма на обединување), видот на општествениот и политичкиот систем (демократска, социјалистичка, народна), видот на доминантната религија во државата (исламска) или некои други нејзини специфичности. Најчесто, краткото име на државата, освен нејзиното сопствено име, не содржи други ознаки.¹³

Кај извесен број држави краткото име е и нивно формално име. На пример: Австралија, Буркина Фасо, Канада, Еритреја, Етиопија, Јамајка, Јапонија, Малезија, Монголија, Нов Зеланд, Романија, Туркменистан, Украина.

Од друга страна, иако многу поретко, има случаи формалното, сложеното име на државата да се користи и како нејзино кратко име, т.е. соодветната држава да нема посебно кратко име.¹⁴

Во регистарот на имињата на државите-членки на ОН има и четири држави со име Гвинеја: 1) Република Гвинеја (формално име), односно само Гвинеја (кратко име), 2) Република Екваторијална Гвинеја (формално име) и само

¹² Имињата на примерно наведените држави, нивното формално и кратко име во овој елаборат се цитирани според: Country Names, Terminology Buletin No 347 United Nations, New York, 1995; List of Member States, UN Press Rélease ORG/1317, updated 18 December 2000.

¹³ Така, на пример краткото име на државите со формално име: Република Албанија, Република Ангола, Република Аргентина, Република Ерменија или Кралство Белгија е само: Албанија, Ангола, Аргентина, Ерменија, Белгија итн. Исто така, и за Народна Република Бангладеш, Федеративна Република Бразил, Народна Република Кина, Арапска Република Египет, Федерална Република Германија, Држава Израел, Хашемитско Кралство Јордан, Исламска Република Мавританија, Обединети Мексикански Држави, Исламска Република Пакистан, Независна Држава Западна Самоа, Демократска Социјалистичка Република Шри Ланка, Источна Република Уругвај, Социјалистичка Република Виет Нам, нивното кратко име е само: Бангладеш, Бразил, Кина, Египет, Германија, Израел, Јордан, Мавританија, Мексико, Пакистан, Западна Самоа, Шри Ланка, Уругвај, Виет Нам.

¹⁴ На пример: Централна Африканска Република, Чешка Република, Демократска Народна Република Кореја, Демократска Република Конго, Доминиканска Република, Иран (Исламска Република), Народна Демократска Република Лаос, Либиска Арапска Цамахирија, Република Кореја, Микронезија (Федеративни Држави), Република Молдова, Руска Федерација, Обединети Арапски Емирати, Обединета Република Танзанија, Обединети Американски Држави.

Екваторијална Гвинеја (кратко име), 3) Република Гвинеја-Бисао (формално име) и само Гвинеја-Бисао (кратко име) и 4) Папуа Нова Гвинеја (формално и кратко име).

Најпосле, веројатно единствен случај и своевиден куриозитет претставува името на државата Брег на Слоновата Коска, која била француска колонија и која по стекнувањето на самостојност во 1960 година била примена во ОН, но под различни имиња. Подоцна, на нејзино барање, како нејзино единствено име во ОН е прифатено името: Côte d'Ivoire. Во ОН и нејзините тела, како и во меѓународните владини организации денес се употребува ова име и само тоа може да биде во употреба. Така, на пример, на англиски: The Republic of Côte d'Ivoire (порано: Ivory Coast), на француски: La République de Côte d'Ivoire, на шпански: La República de Côte d'Ivoire и на руски јазик: Республика Кот-д-Ивуар, како и со ист изговор на кинески и арапски јазик. Нејзиното формално и кратко име се пишуваат со писмо на соодветниот службен јазик што во ОН се употребува.

Во регистарот на имињата на државите-членки на ОН тие, освен со нивното формално (полно) име, паралелно се внесени и со своето кратко име. Имињата на сите држави-членки на ОН во регистарот се внесени на англиски јазик, а под англиското име следи нивното име на француски, шпански, руски, кинески и арапски јазик. Во регистарот нивните имиња се средени според азбучниот редослед во англискиот јазик.

Во Извештајот на МКГ се предлага, покрај формалното (полното) име „Република Македонија“, да нема посебно кратко име на државата. Поточно, како нејзино кратко име да се употребува полното, формалното име *Република Македонија*.

Разгледувајќи ги имињата на државите-членки во регистарот на ОН, а под услов името на независната и суверена држава Македонија да биде општо прифатено како *Република Македонија*, според правилата што се применуваат за сите други држави-членки, што значи со име што се пишува и изговара според правилата на јазиците што се признати како официјални јазици во ОН и според писмата на тие јазици, предлогот на МКГ полното (формалното) име на Република Македонија да се употребува и како нејзино кратко име не би требало да претставува сериозен и нерешлив проблем.

4. *За т.н. двојно име на државата и за посебното име „Горна Македонија“*

Во последно време, иако со доста приговори и отпори, сè повеќе се шири идејата за двојно име: едното за ОН и меѓународните организации и односи, а другото само за Грција, што како решение одамна е предлагано и од македонска страна.

За натамошно сè посестрано развивање и зацврстување на меѓусебните односи на Република Македонија и Република Грција најмногу и единствено може да придонесе прифаќањето во ОН и во сите меѓудржавни односи на единственото име *Република Македонија* (како нејзино формално, уставно име) и *Македонија* (како нејзино кратко име). Секое друго решение може да предизвикува нарушување на добрососедските односи и меѓу нив да доведува до повремени конфликти од различен вид. Ова решение единствено може да има траен карактер. Во интерес на сегашните и идните односи во регионот и во пошироката меѓународна заедница МКГ треба да инсистира за неговото усвојување од сите субјекти на меѓународната заедница, вклучувајќи ја и Република Грција.

Имајќи ги предвид постојните разлики и причините за нив, јасно е дека ова прашање на ваков начин не ќе може брзо и лесно да биде решено. Затоа, за да се ублажат реакциите на сегашното провизорно (анахроно и бесмислено) име – кратенката: FYROM (БЈРМ), МКГ предлага постојната разлика во името да биде решена со усвојување на двојно име. Едно, општо, што ќе биде во употреба во ОН и во меѓународните организации и друго, посебно, усогласено и прифатено од Република Грција и Република Македонија и што ќе биде употребувано само од Република Грција во нејзините односи со Република Македонија, со ОН и нејзините тела и со меѓународните владини организации. Ова име Република Грција не би можела еднострано да го определува или, откако усогласено од двете држави ќе биде прифатено, еднострано да го менува. Усогласено утврденото име, во никој случај не би смеело да биде употребувано од други држави, од меѓународни владини организации или на меѓународни конференции и собири, дури и кога тие се одржуваат во Република Грција.

Принципиелно говорејќи, иако решението на „разликата во името“ на државата Македонија со т.н. „двојно име“: едно за употреба само од Република Грција и друго, општо, прифатено од ОН, предизвикува сериозни отпори, неговото усвојување од двете држави, во сегашните околности би значело определен напредок, затоа што со него се напушта сегашното провизорно име, т.е.

референцата „The Former Yugoslav Republic of Macedonia“ (FYROM) и се воспоставува за ОН и за сите меѓународни односи (освен за Грција) единственото име: *Република Македонија*.

Во досегашните напори за решение на прашањето за разликата околу името на државата Македонија се предлагани повеќе варијанти, но ниту една од нив не била прифатлива за двете страни. Во Извештајот на МКГ се спомнува името *Горна Македонија* како име со кое Република Грција би ја нарекувала Република Македонија.¹⁵ Но и за овој предлог, како и за претходните, има голем број забелешки.

Ознаката *горен(на)* или *долен(на)* пред сè е сврзана со имињата на одделни географски подрачја. Таква ознака им била давана на одделни колонијални подрачја и како наследство била во употреба во прво време по нивното прогласување за самостојни држави.

Античката поделба на Македонија на *горна* и *долна* се ознаки на територијална поделба на една област, покраина, а не ознака за самостојни држави. Тие биле имиња на делови од *една држава*, а не имиња на *одделни држави*.

Називите *Горна* и *Долна* Македонија што се употребувале во античко време, подоцна не биле во употреба. Нема причини по толку долг историски период да се обновуваат овие називи како поделба, а најмалку како име на одделна држава.

Како што е тоа веќе укажано, делот од Македонија во составот на Грција во периодот помеѓу двете светски војни и потоа, бил административно именуван „Северна Грција“. Дури во 1986 година со декрет на владата повторно е вратена употребата на името „Македонија“. Овој дел е поделен на три административни единици (окрузи), чија положба е идентична со положбата на другите слични локални единици во државата. Тие немаат посебни автономни права, ниту свои самоуправни претставнички или извршни органи.

Со тоа што во античкиот период грчките градови-држави извесно време биле во составот на тогашната македонска држава, Грција не се здобила со право на сопственост врз името Македонија. Ни културната старогрчка доминација во Античка Македонија не може да биде основ за присвојување на името Македонија. Фактот што во денешната грчка држава три административни окрузи

¹⁵ Ibidem, p. II, 14, 15, 19.

од скоро време се означуваат со името Македонија, не може да биде основа и причина на друг дел од Македонија да му се одрекнува правото да се конституира како посебна, самостојна држава и таа да го носи името Македонија. Постојењето на една локална, административна единка (покраина, округ) во една држава не е инкомпатибилно со постоењето на самостојна држава со истото име како и административната единка во другата држава. И обратно. Постојењето на една држава не е ниту може да биде пречка за постоењето на внатрешна, локална административна единка со исто име во друга држава. Во поткрепа на ова тврдење може, на пример, да се наведе фактот што освен државата Луксембург, во соседната држава Белгија, во нејзиниот југоисточен дел, постои провинција, чие име исто така е Луксембург и која се граничи со државата Луксембург.

5. *За означувањето на државната или националната припадност на народот што ја населува т.н. држава „Горна Македонија“*

Во Извештајот на МКГ се сугерира неодржлив, ирационален предлог за државната припадност (државјанството) и националната (етничката) припадност на населението од Република Македонија, која, од грчка страна би била евентуално наречена Горна Македонија, да се воведат називот Горномакедонци, односно придавката горномакедонски.

Кога е во прашање националната (етничката) припадност на едно население, тоа никогаш не се дели. Нацијата е единствен историски ентитет. Независно од земјата во која живее, по својата национална припадност, по своето национално потекло Македонецот секогаш останува *Македонец*, неговиот мајчин јазик е *македонски*, неговото историско-културно наследство е *македонско* итн. Крајниот ефект на овој предлог би бил сосема нелогичен. Имено, во Република Македонија, која според овој предлог на МКГ, би го носела името *Горна Македонија*, живее *горномакедонски народ*, а во Република Грција, во деловите од нејзината провинција *Македонија*, живее *македонски народ*. Во државите што имаат исто основно име, без оглед на различните ознаки што ги имаат тие држави, живее еден народ. На територијата опфатена со историското име *Македонија* и поделена помеѓу нејзините соседни држави живее еден народ, *македонски народ*.

Прифаќањето на предлогот на името *горномакедонски народ* всушност би значело обезличување на националниот карактер на народот што со векови живее во Македонија, односно негирање на неговиот македонски народносен идентитет.

6. За редоследот според кој Република Македонија треба да биде впишана во регистарот на имињата на државите-членки на ОН

Во регистарот на имињата на државите-членки на ОН Република Македонија при нејзиниот прием во ОН е впишана со нејзиното провизорно име The Former Yugoslav Republic of Macedonia и тоа не во групата на држави, чие име почнува со буквата „F“ или „M“. Иако формалните имиња на сите држави-членки на ОН на англиски јазик почнуваат со членот The, во регистарот тие не се впишани под буквата „T“. Единствен исклучок е направен во однос на Македонија, која и со нејзиното формално и со нејзиното кратко име е внесена под „T“, за да се потисне името Македонија.

Во Извештајот на МКГ се предлага името на државата Република Македонија во регистарот на ОН да биде впишано во групата на држави чие име започнува со буквата „R“. Иако формалното име на најголемиот број држави започнува со „The Republic...“, тие во регистарот не се запишани ниту под „T“, ниту под „R“. Исклучок е направен само во однос на две држави и тоа: „Republic of Korea (the)“ и „Republic of Moldova (the)“. Во Извештајот не се дадени причините, ниту е дадено објаснување зошто Република Македонија треба да биде регистрирана под буквата „R“, а не под „M“. Ваквиот предлог на МКГ дава основа за претпоставки за натамошно постоење на елементи на дискриминација спрема Република Македонија.

7. Билатерално или трилатерално решавање

Поради отпорот на Република Грција при решавањето за прием во ОН, Република Македонија не е примена под нејзиното сопствено име. Со Резолуцијата на Советот за безбедност бр. 817 од 7 април 1993 година на Генералното собрание му е предложено земјата, чие барање за прием е предмет на решавање, да биде примена во членство на ОН и таа за сите цели на ОН привремено да биде именувана како The Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM) додека не се постигне решение за разликата во името. За решавањето на оваа разлика е задолжен Генералниот секретар да го известува Советот за безбедност. За прифаќањето на предлогот од Советот за безбедност е надлежно Генералното собрание.

Поради тоа што билатералните разговори што се водат во ОН за да се разреши спорот не доведоа до решение, ниту пак, според оценката на МКГ, со оглед на природата на прашањето и на досегашните разговори, е извесно дека ќе доведат до решение и поради тоа што МКГ смета дека е залудна надежта за постигнување билатерален компромис, во презентираниот Извештај се предлага за решавање на спорното прашање да се примени „трилатерална формула“, со која меѓународната заедница (се однесува на САД и членките на ЕУ и НАТО и други однапред недефинирани држави) како трета страна, формално ќе го прифати билатералниот договор преку размена на дипломатски ноти со двете страни. Со овие дипломатски ноти тие ќе го признаат името Република Македонија и истовремено ќе ги признаат условите на билатералниот договор Атина-Скопје. Исто така, тие ќе ветат дека ќе ја консултираат Грција за соодветните мерки што ќе се преземат до колку се прекршат гаранциите содржани во договорот¹⁶.

Во врска со овој предлог оправдано може да се постави прашање дали е тој навистина трилатерален, затоа што во постапката се вклучуваат голем број држави членки на НАТО и на Европската унија и уште други прецизно неопределени држави. Со овој предлог всушност билатералниот договор се трансформира во мултилатерален.

Со одредбата според која секоја од овие држави треба да упати дипломатска нота до Атина и Скопје, постапката за решавање на спорот за разликата околу името вонредно се усложнува. Таа може долго да трае, а одделни од овие држави можат, секоја од свои посебни причини, да не се сложат со некои од клаузулите за кои и двете држави се сложиле, а некои од нив би можеле да поставуваат и разни нови мерки, што би се применувале доколку се прекрши договорот.

Во Извештајот се оперира со еднострана претпоставка дека договорот може да биде прекршен само од Македонија и се предвидува за преземањето на одделни мерки договарање само со една од страните, а тоа е Грција. Надвор од секаква дискусија е претпоставката дека договорот може да биде прекршен и од едната и од другата страна. Доколку клаузулата за прекршување на договорот остане, во таков случај за примената на соодветни мерки, ако договорот биде прекршен, консултации треба да бидат предвидени со двете страни, а не само со Грција.

¹⁶ Ibidem, p. II, 18, 20.

Најпосле за решавање на спорот за разликата околу името со Резолуцијата на ОН е предвидено овој спор да биде решен во рамките на ОН и нејзиниот Совет за безбедност, поради што и решавањето на евентуалните спорови во врска со примената на договорот треба да остане само во овие рамки. Вклучувањето при нивното решавање организации и институции надвор од ОН не е во согласност со Резолуцијата на ОН со која е уредено решавањето на разликата за името на Република Македонија.

III. ДОПОЛНИТЕЛНИ ПРАШАЊА

Освен прашањата што се непосредно сврзани со името на Република Македонија и решението на постојната разлика во врска со името помеѓу Република Грција и Република Македонија, во Извештајот No 122 се вклучени и неколку прашања што се релативно независни од овој проблем, но сепак се од значење за односите помеѓу Република Македонија и нејзините соседни држави.

Прво. *Почитување и чување на историското и културното наследство.* – Во Извештајот е предвидено Република Македонија да обезбеди формална парламентарна декларација за културни и историски прашања, со која свечено ќе биде потврдена македонската обврска, како член на УНЕСКО и како потписник на релевантните меѓународни конвенции, да го почитува и да го чува наследството на грчката традиција во рамките на територијата на Република Македонија, како и правата за културно наследство на сите народи што го населуваат географскиот регион на Македонија. Со оваа декларација Македонија исто така треба да вети дека ќе охрабрува целосна и највисока соработка во духот на науката и потрагата по вистината, на регионалните и меѓународните академски форуми за унапредување на заедничкото разбирање на историјата (античка, средновековна и модерна) на географскиот регион Македонија и на сите нејзини народи¹⁷.

Во Извештајот на МКГ исто така се предвидува обврска да се поканат УНЕСКО, Советот на Европа или некоја согласна трета страна (на пр., некој независен експертски одбор) да го испита македонскиот образовен план, особено по предметите историја и географија, за да се осигури неговото придржување кон

¹⁷ Ibidem, p. 19.

меѓународните стандарди и дали е во согласност со зловото и смислата на членот 7 од Привремениот договор¹⁸.

Во врска со оваа парламентарна декларација треба да се има предвид дека Македонија е централна балканска земја не само од географски, туку и од културен и јазичен аспект. Таа припаѓа колку на Исток и Запад, толку и на Југ и Север. Како централна балканска земја, Македонија може да игра важна кохезивна и миротворна улога. Иако мала земја, со ограничени економски можности, но богата со големо културно наследство што на нејзината територија го оставиле неколку големи светски цивилизации. Во таа смисла прашањето за културното наследство на балканските простори, кои сите се своевиден мултикултурен, мултиконфесионален и мултицивилизациски ареал, не треба да се разгледува унилатерално, како наследство на една земја во друга, ниту само билатерално, туку мултилатерално, како што тоа го прави Конвенцијата на УНЕСКО, т.е. како наследство што има универзално значење.¹⁹ При тоа треба да се има предвид дека заедно со вредностите на овие цивилизации, во Македонија е создадена словенска христијанска цивилизација од Св. Климент и Св. Наум Охридски, двајцата најистакнати ученици на сесловенските првоучители Св. Кирил и Методиј. Благодарение на нивната дејност, Македонија била главен центар на словенската христијанска култура во IX и X век. По Цариград и Рим, Охрид бил третиот христијански центар во Европа. Во текот на еден период од осум векови Охридската архиепископија била единствена црковна организација со широка дијецеза (од Јонско Море до Молдавија, а во одделни периоди и до Русија), што ги обединувала, ги раководела и ги заштитувала верниците независно од нивната етничка припадност.

Културноисториските споменици во Македонија се предмет за проучување повеќе од сто и педесет години од историчарите на писменоста и уметноста од стариот, средниот и доцниот среден век од повеќе светски научни центри. Општо

¹⁸ Ibidem, p. 20.

¹⁹ Така, на пример, во член 4 на спомнатата Конвенција се вели: „Секоја држава членка на оваа конвенција признава дека првенствено во нејзина должност спаѓа пронаоѓањето, заштитата, конзервирањето, популаризацијата и пренесувањето на идните генерации на културното и природното наследство што се наоѓа на нејзината територија“, или во член 6, став 1 каде што изречно стои: „Почитувајќи ја во потполност сувереноста на државите, на чија територија се наоѓа културното и природното наследство, не кршејќи ги правата на сопственост, државите членки на оваа конвенција признаваат дека тоа наследство претставува универзално наследство врз чија заштита треба да соработува целата меѓународна заедница“. Во истиот член, ставот 3 бара: „Секоја држава членка на оваа Конвенција се обврзува дека намерно нема да презема никакви мерки што би можеле, посредно или непосредно да одат на штета на културното и природното наследство што се наоѓа на територијата на други држави членки на оваа конвенција“ („Конвенција за заштита на светското културно и природно наследство“).

е познат фактот дека Република Македонија е целосно отворена за истражувања. Културното наследство на земјите од балканскиот ареал треба да се истражува и со заеднички сили, како начин за меѓусебно зближување на балканските култури, а не како начин за нивно конфронтирање.²⁰

Прашањата сврзани со културното наследство на балканските народи треба да се решаваат на билатерално и мултилатерално ниво, без какви и да било елементи на национални и културни дискриминации. Предлогот за отстапки само на едната кон другата страна, во конкретниов случај само со отстапки од Република Македонија кон Република Грција, треба да се надмине и да биде двострано формулиран за да се поттикнат и двете страни за целосна и највисока соработка во духот на науката и потрагата по вистината. На ист начин треба да биде уредено и барањето за „испитување на македонскиот образовен план, особено по предметите историја и географија“, кое може вистински да биде решавано само под услов да биде реципрочна обврска и за двете страни. Меѓутоа, доследна на својот став за нерамноправен третман на страните во спорот, МКГ и во овој случај изречно определува дека во врска со општиот предлог за испитување на македонскиот образовен план и, посебно, по предметите историја и географија, не предвидува рецензија на грчките учебници, за етнички македонските топоними на територија на современа Грција или пак декларација за македонското наследство или за етничкото македонско малцинство, кое Грција не го признава.²¹

Второ. *Интерпретација на член 49 од Уставот на Република Македонија.*

Во Извештајот се бара донесување на уште една формална парламентарна декларација од страна на Република Македонија, со која таа се обврзува понатаму да ги појаснува член 49 од Уставот (според кој Македонија се „грижи за положбата и правата на припадниците на македонскиот народ во соседните земји“) и член 6 од Привремениот договор со кое појаснување би се назначило

²⁰ Во врска со ова укажуваме на фактот дека во рамките на меѓуакадемиската соработка со Српската академија на науките и уметностите и Берлин – Бранденбуршката академија на науките на проектот *Епиграфски извори за историјата на античка Македонија*, МАНУ вложува преку 20 години финансиски средства за истражување и издавање на натписи на грчки јазик во Република Македонија. Резултатите од овие истражувања, во 1999 година во Берлин, се објавени во едицијата *Inscriptiones Graecae (Vol. X, Pars II, Fasc. II)*. Покрај тоа, МАНУ објави два тома на Археолошката карта на Македонија во која се означени античките локалитети на територијата на Република Македонија. На Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, веќе 50 години излегува меѓународното списание за класични студии – *Жива Антика (Antiquité vivante)*, каде што сестрано се проучува античкото културно наследство. Во него се објавени многубројни научни прилози и од грчки филолози, археолози и историчари.

²¹ *Ibidem*, p. 23.

дека прифаќањето на таквиот статус и права би било строго во согласност со меѓународниот закон и во соработка со релевантни меѓународни организации.²² И во овој случај донесувањето на ваква парламентарна декларација се предвидува само за едната страна, за Република Македонија, но не и за Република Грција.

Во врска со цитираната уставна одредба треба да се има предвид дека таа е дополнета со уставниот Амандман II, усвоен на 6 јануари 1992 година, според кој при остварувањето на грижата за положбата и правата на Македонците во соседните земји Републиката „нема да се меша во суверените права на другите држави и во нивните внатрешни работи“. Затоа нема никаква потреба наведените уставни норми да се дополнуваат или појаснуваат. Освен тоа, општ уставен принцип во секоја правна држава е со декларации или со други слични акти уставните норми да не можат да се дополнуваат или појаснуваат. Таквиот акт би бил противуставен.

Трето. *За Привремената спогодба меѓу Грција и Македонија од 1995 година.* Се предлага Република Македонија во билатералниот договор со Грција да ги прифати обврските од Привремената спогодба за нормализирање на односите меѓу Република Грција и Република Македонија од 1995 година.²³ За разлика од Република Грција, Република Македонија до денес стриктно се придржува кон обврските од Привремената спогодба. Освен тоа Привремената спогодба е усвоена во услови што многу се разликуваат од денешните односи помеѓу двете држави. Затоа треба многу внимателно да се преиспита оправданоста за натамошно продолжување на одделни нејзини клаузули, што не се во интерес на денешните и идните добрососедски односи.

IV. РЕЗИМЕ

Ова не е прв пат Меѓународната кризна група (МКГ) да се произнесува за сложената политичка проблематика во Македонија, да настапува со свои анализи и препораки за разрешување на кризните состојби во Република Македонија. МКГ и во својот документ од 5 април 2001 година искажа јасен став против федерализацијата на државата и секаков вид на бинационално државно уредување на Македонија, поддржувајќи го концептот за модерна граѓанска македонска држава. Но, овој пат, како што и

²² Ibidem, p. 20.

²³ Ibidem, p. 19, 20.

таа самата нагласува, станува збор за едно *клучно прашање*, за нешто што е од *судбинско значење* за *идентитетот* на македонскиот народ и неговата држава, а тоа е – прашањето за *името* на државата.

Извештајот на МКГ бр. 122 од декември 2001 година, во споредба со нејзините претходни извештаи, се карактеризира со поголема широчина во опфатот на проблематиката врзана за Република Македонија и со повисок степен на меѓународно-правни сознанија за македонското национално прашање, за државноста на Република Македонија и за спорот околу нејзиното историско и уставно име. Овој Извештај на МКГ, и покрај повеќето недоследности и непринципиелности, заслужува внимание затоа што го актуализира прашањето за името на државата. Укажувајќи на големото и позитивното влијание што решавањето на ова прашање ќе го има врз загрозениот македонски идентитет и третирајќи го како прашање на регионалната стабилност и безбедност, МКГ нагласува дека меѓународната заедница има обврзувачка стратешка причина да го признае уставното име на Република Македонија.

МКГ децидно укажува дека барањето на Грција за промена на името на Република Македонија од меѓународна правна гледна точка е невалидно, односно дека нема доволна или никаква поддршка во меѓународното право. Употребата на „провизорно“ име како услов за членство во ОН претставува прекршување на член 4 од Повелбата на ОН, која според Меѓународниот суд за правда строго ги ограничува барањата што смеат да се наметнуваат како услов за членство.

МАНУ ги смета како основани и ги поддржува предлозите на МКГ за признавање и обезбедување на правата на македонското национално малцинство во Бугарија и Албанија. Неразбирливо е, меѓутоа, зошто МКГ истото не го бара и од Република Грција, каде што, како што е тоа добро познато, живее бројно македонско национално малцинство, чие постоење Република Грција не го признава.

Ценејќи ги иницијативите на МКГ за решавање на прашањето за името на Република Македонија и за надминување на кризата на македонскиот идентитет, МАНУ посебно укажува на оние недоследности и непринципиелности во Извештајот што се во спротивност со

општоприфатените норми на позитивното меѓународно право и воспоставената практика во ОН.

За да се постигне согласност помеѓу Република Македонија и Република Грција, МАНУ смета дека двете страни треба да бидат третирани како субјекти со правно еднаква позиција и да се одбегнуваат формулации според кои едната од нив (Република Грција) има привилегирана, а другата (Република Македонија) е во подредена позиција. Академијата е цврсто уверена дека билатерален договор не може да се постигне врз трајни основи ако едната од страните е присилена да прифати клаузули што се во корист само на другата страна.

Иако е општо правило и редовна практика државите да бидат примани за членки на ОН со името што самите си го определите, поради отпорот од Република Грција, Македонија е единствена од петте држави-членки на поранешната југословенска федерација, која во ОН не е примена со нејзиното сопствено историско име.

Република Македонија е творба на вековниот историски процес и развој на националните, државните, политичките, економските, културните и духовните односи на овој дел од Балканот. Таа е дело на стремежите и национално-ослободителните борби и востанија на македонскиот народ. Расправите за оправданоста Република Македонија да го носи тоа име уште од самиот почеток биле депласирани и денес тие се тоа уште повеќе, за што говорат и одделни констатации во самиот Извештај на МКГ според кои: а) за Македонците името „Македонија“ служи како единствено име и за државата и за народот; б) името на државата е неразделно поврзано со идентитетот на македонскиот народ; в) проблемот со името за Македонците не е прашање само на идентитетот, туку и на постоењето.

Меѓутоа, практичните модалитети за решавање на прашањето за името што МКГ ги предлага се непринципиелни и недоследни. Нејзините декларирани намери и цели се директно спротивни со предложените конкретни решенија. Така, залагајќи се за прифаќање на историското и уставно име на Република Македонија, МКГ предлага ова нејзино име да гласи *Republika Makedonija*, со изговор како во македонскиот јазик, но напишано со латинското писмо, со тоа што ова име да не се преведува ниту на службените јазици што се во употреба во ОН. Освен тоа, се предлага

Republika Makedonija da nema svoje kratko ime – *Makedonija*. So predlogot Republika Makedonija vo registarot na drжавите-членки на ОН да се внесе под буквата „R“, всушност се настојува да се потисне името Makedonija, што претставува еклатантен пример на дискриминација спрема државата Република Makedonija.

За МАНУ се неприфатливи и предлозите државата Република Makedonija од страна на Грција да биде наречувана *Република Горна Makedonija*, а за државната припадност (државјанството) и националната (етничката) припадност на населението од Република Makedonija да се воведат термините *Горномакедонци*, односно придавката *горномакедонски*. Со овие предлози всушност се загрозува македонскиот национален идентитет, за чија одбрана МКГ се декларира во својот Извештај. Кога е во прашање националната (етничката) припадност на едно население, тоа никогаш не се дели. Нацијата е единствен историски ентитет. Во овој случај се губи предвид ноторниот факт дека независно од земјата во која живее, по својата национална припадност и по своето национално потекло, Македонецот секогаш останува *Македонец*, неговиот мајчин јазик *македонски*, неговото историско и културно наследство *македонско*. Со овие предлози прашањето за името не се решава трајно; фактично еден провизориум само се заменува со друг.

Прашањата сврзани со историското и културното наследство на балканските народи треба да се решаваат на *единствен* начин, а не со отстапки на една страна кон друга, во конкретниов случај само со отстапки од Република Makedonija. Тој пристап мора да биде надминат со тоа што ќе се обврзат не само двете страни, туку и сите балкански земји да поттикнуваат полна меѓусебна соработка за унапредување на заедничките истражувања на историјата и на културата на Балканот.

Во Извештајот на МКГ се предлага за решавање на прашањето за името наместо билатерална да се примени трилатерална формула, со тоа што во постапката се вклучуваат државите членки на НАТО и на Европската унија и уште други прецизно неопределени држави. Со овој предлог билатералната формула се претвора во мултилатерална, со што можностите за постигнување договор вонредно многу се усложнуваат.

За посестрано развивање и зацврстување на меѓусебните односи на Република Македонија и Република Грција најмногу може да придонесе прифаќањето во ОН и во сите меѓудржавни односи на единственото име *Република Македонија* (како нејзино формално име) и *Македонија* (како нејзино кратко име), според правилата и практиката што важат за сите држави-членки на ОН. Само такво решение може да има траен карактер. Секое друго ќе предизвикува проблеми во добрососедските односи и меѓу нив ќе доведува до повремени конфликти од различен вид.

Скопје, 30 мај 2002 год.

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА
НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

ПРОМЕМОРИЈА НА МАНУ ВО ВРСКА
СО СПОРОТ ЗА ИМЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА